

narodnih pjesama i iz Vukovih i Daničićevih djela, to potvrđuju i brojni primjeri iz djela naše novije književnosti: *Ajte amo, sluge moje* (I. Mažuranić). *Hitre sluge poslušajte* (I. Mažuranić). *Poranile tri vojvode bojne* (Nar. pj.). *Pa gdje vidje kakav plijen haračlije ljute vuku* (I. Mažuranić). *Pa rasturi haračlije ljute* (I. Mažuranić). *Otud idu tri age careve* (Nar. pj.). *Pa to i age govorile* (Mulabdić). *U zatvoru posjećuju je otmjene gospode i sve moguće dangube* (Tresić-Pavičić). *To su vam prave dangube* (Veber-Tkačević). *Kad ja giedam tolike ašigdzije* (Vraz).

U književnim djelima dvadesetoga stoljeća i u suvremenoj književnosti ne provodi se uvijek slaganje tih imenica ni u množini po gramatičkom, nego po prirodnom rodu: *Kao da tamo nema Lupčeka i da se tu ne kese ovi barabe* (M. Krleža: »Hrvatski bog Mars«) *Ovi posljednji ili bijahu njegovi, kako ih on nazivaše »kolege«* (A. Kovačić: »U registraturi«). *Sutradan su došla dvojica njegovih kolega* (S. Kolar: »Ili jesmo ili nismo«). I u zadnjem primjeru imamo slaganje imenice *kolega* u množini po prirodnom rodu, jer je inače pisac mogao reći i: *Sutradan su došle dvije njegove kolege*. On je upotre-

bio brojnu imenicu *dvojica*, koja se uvijek odnosi na dvije muške osobe. Takvih primjera ima u našoj suvremenoj književnosti više. Baš ta imenica *kolega* voli i u množini logično slaganje, t. j. slaganje po prirodnom rodu, a ne po gramatičkom. Za njom se povode i druge imenice ovoga tipa, kako nam svjedoči primjer Krležin. Takvo je slaganje imenice *kolega* razumljivo, jer se ona odnosi samo na mušku osobu; za žensku osobu imamo oblik *kolegica*. Maretić je u »Gramatici« na str. 369. naveo više primjera, u kojima se imenice muškoga roda i u množini, ali ono, što se s njima slaže, stoji u drugoj rečenici, a ne u istoj, dakle nešto dalje od subjekta: *Serdari su ondje sad pandurske starješine (kao buljubaše), koji tjeraju rdave ljude. Onda on raspiše svijem starješinama, da ostave sve, što su gdje zauzeli*.

Primjeri iz novije književnosti i iz govornog jezika upućuju na to, da se i u istoj rečenici počinje provoditi logično slaganje tih imenica u množini analogijom prema logičnom slaganju u jednini. Čini se, da će jezik tu pojavu u tome pravcu sve više razvijati. M. Hraste

OSVRTI

»KRUGOVI« U SVIJETLU PRAVOPISA

Prošlo je već vrijeme, kad je na »Krugove« trebalo gledati dobrohotnom blagošću, da mlada i nježna biljčica uhvati korijen i procvate. Stabalice je naraslo, očvrstnulo i razgranalo se, pa dođoše već s raznih strana vrtlari, koji potkresaše, što je bilo prebužno, otkinuše kakvu suhu grančicu i izliječiše gdje koju bolest. Tek na jezik i pravopis toga časopisa nije se dosad nitko osvrnuo. Prozorit ću stoga nekoliko riječi i o »pravopisu« »Krugova«, dok se na jezik (s gramatičke i stilističke strane) ne ću osvrutati. Ne znači to, dakako, da tu nema gramatičkih i stilističkih pogrešaka. U pogledu poštivanja

osnovnih zasada normativne gramatike moglo bi se »Krugovima« štošta prigovoriti. Našao bi se tako, na priliku, *pretinac za kojega* (mj. koji) *nije znao i neophodna duhovna rekvizita*, imenica *četvrt* postala je muškog i srednjeg roda, jer se u istoj imenici slaže s njome pridjev u muškom i srednjem rodu (*iduci i ispunjeno*), krnji infinitiv (*prepustit*) stoji u proznom sastavku, mjesto *trista* piše se *tristo*, da ne spominjemo *puteve i pošto* s uzročnim značenjem, kojemu neki u zadnje vrijeme daju građansko pravo u jeziku. Kad bi se pak gledalo na stilističke vrline i nedostatke spomenutog časopisa, onda bi, naravno, trebalo reći, da